

Protokoll fra møte i Statens seniorråd

Dato: 17. september
Klokkeslett: 09.00-16.00
Sted: Helsedirektoratet

Til stede: Wenche Frogn Sellæg, Carl I. Hagen, Rita Lekang, Hans Olav Tungesvik, Liv Thun (fra sak 37/15), Ole Mathis Hetta (fra sak 37/15), Tora Aasland og Turid Wickstrand

Forfall: Erik Råd Herlofsen

Fra sekretariatet: Eilin Ekeland, Inger Molvik, Wenche Halsen og Anne Kjersti Toft (ref)

Fra Helse- og omsorgsdepartementet: Aina Strand (fra sak 37/15)

Sak 36/15 Godkjenning av innkalling og saksliste

Det var ingen kommentarer til innkalling og saksliste.

Vedtak: Innkalling og saksliste godkjent. Det var ingen saker til eventuelt.

Sak 37/15 Referat fra sist møte

Det var ingen kommentarer til referatet.

Vedtak: Tatt til etterretning.

Sak 38/15 Orientering om økonomi

Sekretariatsleder Eilin Ekeland orienterte om økonomien. Rådet har fått overført midler fra 2014. Hvordan midlene skal brukes ble diskutert under senere saker.

Vedtak: Tatt til orientering.

Sak 39/15 Undersøkelse om pensjonistenes tidsbruk

Sekretariatsleder Eilin Ekeland og kommunikasjonsrådgiver Wenche Halsen orienterte om planene så langt. Sekretariatet har i samarbeid med TNS Gallup utarbeidet forslag til undersøkelse og format. Formålet med undersøkelsen er å synliggjøre hva pensjonister bruker tiden sin på og hvor aktive de er. Undersøkelsen vil skaffe rådet ny kunnskap og gi et godt bilde av hva pensjonistene faktisk gjør, og hva befolkningen ellers tror at pensjonistene gjør. TNS Gallup og sekretariatet anbefaler å ha et stort utvalg for å få representative valide svar i alle fylker.

Rådet støttet opp om viktigheten av undersøkelsen, det vil gi oss ny kunnskap som kan spres videre. Rådet ønsker ikke å gå ned i antall spørsmål eller utvalget, men beholde utvalget som er foreslått.

Vedtak:

Statens seniorråd gjennomfører en undersøkelse om pensjonisters tidsbruk som beskrevet og innenfor den kostnadsramme som anført. Rådet ønsker å gjennomføre undersøkelsen etter alternativ 2.

Sak 40/15 Studietur

Rådet diskuterte fordeler og kostnader ved en felles studietur. En studietur vil gi rådet ny kunnskap som kan spres videre og vil også være viktig for å bli bedre kjent i rådet. Mange har positive erfaringer fra studieturer, både personlige erfaringer med sammensveisinger av gruppen og også det man lærer. En studietur er kostbar, og rådet ønsker å vurdere flere mulige bruk av midlene som er til rådighet.

Sekretariatet har utarbeidet et notat med forslag til alternative bruksfelt for restmidlene hvor de foreslår følgende:

- Frokostseminar
- Ekstra kommunikasjonsressurser i forbindelse med tidsbruksundersøkelsen
- Midler til mulig samarbeid med andre organisasjoner
- Midler til en ny spørreundersøkelse eller kunnskapsrapport

Frokostseminar om aldersdiskriminering er viktig tematikk som potensielt kan skape oppmerksomhet. Rådet ønsker at det vurderes å bruke midler til et mulig samarbeid med andre organisasjoner hvis det blir aktuelt. Rådet ønsker også at det settes av midler til kommunikasjonsressurser i forbindelse med tidsbruksundersøkelsen.

Vedtak:

Statens seniorråd ønsker ikke å reise på studietur i denne omgang.

Statens seniorråd ønsker at sekretariatet arbeider videre med inntil tre frokostseminar, i Oslo Bodø og Stavanger. Aldersdiskriminering skal være tematikken, men det kan gjøres lokale tilpasninger.

Leder sammen med sekretariatet får fullmakt til å gjøre vurderinger for bruk av eventuelle restmidler etter føringer gitt i rådsmøtet.

Sak 41/15 Bruk av eventuelle restmidler

Saken ble behandlet sammen med sak 40/15. Se referat og vedtak for sak 40/15.

Vedtak:

Se sak 40/15

Sak 42/15 Møteplan 2016

Det er ønskelig å fortsette med torsdag som møtedato. 11. februar og 9. september er fredager, så møteplanen justeres slik at alle dager er torsdag.

Vedtak:

Statens seniorråd vedtar følgende møtedatoer for 2016:

11. februar
14. april
9. juni
8. september
20. oktober
7.- 8. desember

Sak 43/15 Rapportering fra faggruppen om årets IA-rapport

Statens seniorråd har ved flere anledninger blitt orientert om Avtalen om et inkluderende arbeidsliv som er en avtale mellom regjeringen og partene i arbeidslivet. Intensjonsavtalen ble inngått for første gang i 2001.

Faggruppen for IA-arbeidet ble etablert i 2010 for å styrke oppfølgingen av IA-avtalen. Gruppen er partssammensatt og skal drøfte utviklingen i IA-målene, økonomiske og administrative konsekvenser av virkemiddelbruken på disse områdene og metodiske spørsmål i denne forbindelse. Torbjørn Hægeland, leder for faggruppen, orienterte fra siste rapport fra 2015.

Samlet sysselsetting viser seg stabil hvis man ser på hele voksen befolkningen under ett, men hvis man deler i undergrupper ser man større forskjeller. Unge og eldre arbeidstakere har hatt større endringer i deltakelsen gjennom 15 år. Blant eldre arbeidstakere har det vært en stor økning fra 2000 til 2015. Når det gjelder tapte årsverk ser man to hovedtrekk. Det er flere eldre som mottak helsehjelp, men det er mindre tapte årsverk blant eldre. Flere eldre er syke, men de er mindre syke enn før.

Gjenstående yrkesaktivitet ved 50 år har gått opp i perioden. Dette gjelder både kvinner og menn, litt større økning for kvinner. Det er også et høyere utdanningsnivå nå enn når IA-avtalen startet. Helse er bedre, levealderen har også økt. Pensjonsreformen har også gitt økonomiske incentiver til å stå lenger i arbeid, noe som har hatt effekt. Effekten er størst der den økonomiske gevinsten er størst, private bedrifter med AFP. Holdningene til seniorer i arbeidslivet har nok også endret seg i positiv retning. Det er imidlertid lite forskning på effekten av seniorpolitiske tiltak.

Rådet takket for en fin og interessant gjennomgang.

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 44/15 Orientering fra Helse- og omsorgsdepartementet: Studietur til Japan og strategi for moderne eldrepolitikk

Prosjektleder Aina Strand orienterte fra studietur til Japan. Japan har enda større demografiske utfordringer enn Norge. De lever lenge og har lavere fødselsrate. Japan åpner mer for teknologiske løsninger på flere felt. Teknologi anses som noe som gir deg verdighet, slik at man slipper å få så mye hjelp av andre i situasjoner man ellers har klart seg selv. Nå ser Japan at de eldre er den neste ressursen som kan nyttes. Japanere er villige og ønsker å

jobbe lenger, men ofte vil de jobbe mindre og skifte jobb. I Japan er det mye fokus på sosial innovasjon med utgangspunkt i aldersvennlige byer. Teknologien er et hjelpemiddel til den sosiale innovasjonen.

Prosjektleder Aina Strand orienterte om foreløpig arbeid med regjeringens strategi for en moderne eldrepolitikk. Hun orienterte rådet om opplegg, organisering og tidsplan for strategien. Saken vil tas opp igjen i rådet ved en senere anledning.

Rådet takket for en interessant orientering.

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 45/15 Aktiv aldring: Hva betyr det for omsorgstjenestene?

Sunn og aktiv alderdom er viktig for samfunnet og for den enkelte. Forskning viser at potensialet for å forebygge sykdom og utsette omsorgsbehov er stort. Aktiv aldring er en viktig del av rådets mandat og en tematikk som stadig oftere omtales i den offentlige debatten. Kåre Hagen er direktør for NOVA og har bred forskningserfaring på feltet. Han ledet blant annet arbeidet med NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg som kom med forslag til løsninger på morgendagens omsorgsutfordringer. Han innledet til rådet om hvilken betydning aktiv aldring har for omsorgstjenestene.

Hva er aktiv aldring? Det som alle er for, er det få som tenker ordentlig på. Aktiv aldring skjer i skjæringsflater mellom egen yrkesdeltakelse og familie, og egne helseutfordringer og muligheter. Vi går fra en fortid hvor aldring var slitenhet (ekstra feriedager osv.) til en fremtid hvor eldre er en ressurs. Koblingen mellom helse og det å være aktiv eller passiv er viktig. Når helsa begynner å bli dårlig begynner man å bli redd og trenger mer tilpasning. Tverrfaglig samarbeid mellom mange fagfelt er løsningen. For eksempel kombinasjon av ingeniørfag, samfunnsfag og medisin. Morgendagens eldre vil ønske teknologi som øker selvhjulpenhet, heller enn å være avhengig av andre. Omsorgskrisen skapes ikke av eldrebølgen. Den skapes av forestillingen om at omsorg ikke kan gjøres annerledes enn i dag.

Rådet takket for svært inspirerende og informativt foredrag.

Vedtak:

Tas til orientering.

Sak 46/15 Brev med uttalelse fra storbykonferanse for eldreråd

Rådsleder Wenche Frogn Sellæg informerte om innkommet brev fra Storbykonferansen for eldreråd. Rådet får ulike henvendelser som det er ønskelig at de er orientert om.

Vedtak:

Tas til orientering. Sekretariatet bes om å svare.

Sak 47/15 Seminar om fysisk aktivitet sammen med Helsedirektoratet

Seniorrådgiver Inger Molvik orienterte om samarbeid med Helsedirektoratet om et seminar 14. oktober om fysisk aktivitet for eldre. Statens seniorråd er medarrangør på seminaret. Sekretariatet representerer rådet på seminaret.

Vedtak:

Tas til orientering.

Sak 48/15: Eventuelt

Det var ingen saker til eventuelt